

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1998 ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติในกรุงโรม ได้มีการลงคะแนนเสียงทั้งสิ้น 120 เสียง เพื่อรับเอาธรรมนูญกรุงโรมแห่งศาลอาญาระหว่างประเทศไว้ใช้บังคับ ในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2002 และในต้นปี ค.ศ. 2003 จำนวนรัฐที่ให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรมนี้ก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นเป็นเกือบ 90 ประเทศ อันมีผลเป็นการสร้างศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้น เพื่อเป็นพลังในการพิจารณาและลงโทษบุคคลที่กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ในกรณีที่ระบบศาลภายในประเทศไม่สามารถจัดการปัญหาดังกล่าวให้สำเร็จได้

ความพยายามในการสร้างศาลอาญาระหว่างประเทศมีวิวัฒนาการที่เริ่มต้นจากความวิตกของสังคมระหว่างประเทศตั้งแต่ช่วงสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้มีการจัดตั้งศาลทหารระหว่างประเทศแห่งนูเรมเบิร์ก (International Military Tribunal at Nuremberg หรือ "IMT") ขึ้นตามกฎบัตรลอนดอน (London Charter) และศาลทหารระหว่างประเทศตะวันออกไกลแห่งโตเกียว ในปี ค.ศ. 1945 ถึง ค.ศ. 1949 โดยมีการกำหนดฐานความผิดทางอาญาภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศไว้ 3 ฐานความผิด ได้แก่

1. การกระทำอาชญากรรมต่อสันติภาพ
2. การกระทำอาชญากรรมสงคราม และ
3. การกระทำอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

ดังนั้น ภายใต้ศาลทหารระหว่างประเทศแห่งนูเรมเบิร์กและศาลระหว่างประเทศอื่นในขณะนั้น อาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์จึงถูกจัดอยู่ในประเภทอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ จึงทำให้แนวทางการใช้และการตีความการยุบโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์

จึงยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ จนกระทั่งสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติรับรองอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ. 1948 อันเป็นการรับรองอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ให้เป็นหนึ่งในอาชญากรรมระหว่างประเทศ และกำหนดให้การกระทำ 5 ประการต่อไปนี้ เป็นการกระทำที่อาจลงโทษได้ในฐานทำลายล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งจะใช้บังคับเพื่อการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งต่อความรับผิดชอบบุคคลและความรับผิดชอบผู้บังคับบัญชา

(1) การทำลายล้างเผ่าพันธุ์

(2) การมีส่วนร่วมกระทำการทำลายล้างเผ่าพันธุ์

(3) การยุยงโดยตรงและโดยสาธารณะให้กระทำการทำลายล้างเผ่าพันธุ์

(4) การพยายามกระทำการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ และ

(5) การสนับสนุนในการทำลายล้างเผ่าพันธุ์

เมื่อต่อมาปรากฏสถานการณ์ความขัดแย้งในดินแดนของอดีตยูโกสลาเวีย ทำให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีมติจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งอดีตยูโกสลาเวียขึ้นเพื่อดำเนินคดีและลงโทษต่อบุคคลที่ต้องรับผิดชอบเพื่อการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงในดินแดนอดีตยูโกสลาเวียในปี ค.ศ. 1991 และด้วยสถานการณ์ความขัดแย้งในรวันดาในปี ค.ศ. 1994 ที่ทำให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีมติจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งรวันดา อันมีลักษณะเป็นศาลระหว่างประเทศทางอาญาชั่วคราวเช่นเดียวกับศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งอดีตยูโกสลาเวีย เพื่อดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดฐานทำลายล้างเผ่าพันธุ์และการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในดินแดนรวันดา ซึ่งธรรมนูญของศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งอดีตยูโกสลาเวียและธรรมนูญของศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งรวันดาก็ได้ใช้อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ. 1948 เป็นต้นแบบที่สำคัญในการลงโทษความผิดฐานทำลายล้างเผ่าพันธุ์ และย่อมเป็นเสมือนการรับรองความต้องการลงโทษความผิดฐานต่างๆ เพื่อการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ไว้อย่างชัดเจนด้วย

เนื่องจากการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ในวันดาามีปัจจัยสำคัญอื่นอันได้แก่ การพูดเพื่อสร้างความเกลียดชังและการยุยงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ที่เผยแพร่ผ่านทางสื่อ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อวิทยุเพื่อสร้างความต้องการทำลายล้างให้แก่ผู้กระทำความผิดด้วย อีกทั้งการยุยง (incitement) ยังเกี่ยวข้องกับการทำให้เชื่อ (convincing) การสนับสนุนส่งเสริม (encouraging) หรือการชักจูงโน้มน้าว (persuading) ผู้อื่นให้กระทำความผิด มาตรา 2 วรรค 3(ซี) แห่งธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาจึงได้ห้ามการกระทำอันเป็นการ “ยุยงโดยตรงและโดยสาธารณะ (direct and public incitement)” ให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งๆ ที่การยุยง (incitement) ย่อมเป็นรูปแบบหนึ่งของการสนับสนุนการกระทำความผิด (complicity) หรือการช่วยเหลือสนับสนุน (abetting) ให้กระทำความผิด อันธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาก็ได้บัญญัติไว้ครอบคลุมแล้วภายใต้มาตรา 2 วรรค 3(อี) แล้ว และเมื่อพิจารณาระบบกฎหมายภายในประกอบด้วยก็จะพบว่า กฎหมายภายในให้การปฏิบัติต่อการยุยงแตกต่างกันออกไป เช่น ส่วนใหญ่ในกฎหมายระบบคอมมอนลอว์ (common law) การยุยงจะเป็นความผิดที่สมบูรณ์โดยตนเองหรือความผิดที่ไม่ต้องการผล (inchoate crime) ในขณะที่การยุยงอาจเป็นหนึ่งในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในกฎหมายระบบซีวิลลอว์ (civil law)

อย่างไรก็ตาม สนธิสัญญากฎหมายอาญาระหว่างประเทศซึ่งรวมถึงธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งอดีตกองสลาเวียและธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาก็กำหนดให้การยุยงอาจลงโทษได้ก็แต่เฉพาะกรณีของอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ แต่ธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งอดีตกองสลาเวียและธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดา รวมถึงธรรมนูญกรุงโรมแห่งศาลอาญาระหว่างประเทศก็ได้ยอมรับรูปแบบความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง เช่น การปลุกปั่น (instigation) การจูงใจ (solicitation) การชักจูง (inducement) และการสนับสนุน (abetting) ให้เป็นรูปแบบของการเข้าร่วมกระทำความผิดที่อาจลงโทษได้ซึ่งใช้บังคับกับทุกอาชญากรรมที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลระหว่างประเทศทางอาญาทั้งสาม

นอกจากนั้น การพูดเพื่อสร้างความเกลียดชังและการยุยงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ยังเป็นการกระทำการภายใต้สิทธิในการแสดงออกอย่างเสรี (right to freedom of expression) ดังนั้น จึงเกิดปัญหาในการใช้และการตีความบทบัญญัตินี้ โดยเฉพาะกรณีของการพูดเพื่อสร้างความเกลียดชังที่ยังคงเป็นจุดบอดภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการใช้และการตีความบทบัญญัติของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความชัดเจนให้กับการใช้และการตีความบทบัญญัตินี้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงความเป็นมาและ พัฒนาการของหลักความรับผิดชอบในความผิดฐานยักยอกโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ในกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ อันเป็นการกระทำความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
2. เพื่อทราบถึงองค์ประกอบที่ใช้ในการพิจารณาความผิดฐานยักยอกโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์และเงื่อนไขการรับผิดชอบในความผิดฐานดังกล่าว
3. เพื่อทราบถึงหลักการและแนวทางการพิจารณาที่ศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาใช้ในการดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานยักยอกโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์
4. เพื่อทราบถึงแนวโน้มการพัฒนาหลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับความรับผิดชอบอาญาในความผิดฐานยักยอกโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ตามที่ธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดากำหนดให้การยักยอกโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์เป็นการกระทำที่อาชญาโชนได้ นอกจากแนวคำพิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาจะได้สร้างแนวทางการใช้และการตีความบทบัญญัติดังกล่าวให้มีความชัดเจนมากขึ้นแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อการกำหนดองค์ประกอบความผิดในข้อหาดังกล่าวในกฎหมายระหว่างประเทศให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วย

1.4 ขอบเขตและวิธีการดำเนินการของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาภายในกรอบของกฎหมายระหว่างประเทศ ขอบเขตของการศึกษาวิจัยจึงเน้นที่กฎหมายระหว่างประเทศมากกว่ากฎหมายภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจมีการกล่าวถึงบริบทของการบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานยุงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ในกรอบของกฎหมายภายในประเทศด้วย โดยการศึกษาจะมุ่งศึกษาถึงการใช้และการตีความบทบัญญัติของธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาเป็นหลัก ประกอบกับการวิเคราะห์คำพิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานยุงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ เพื่อศึกษาถึงบรรทัดฐานและแนวทางปฏิบัติของศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาต่อความผิดฐานยุงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์และศึกษาเปรียบเทียบคำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศทางอาญาอื่นที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานยุงให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เขียนขึ้นด้วยวิธีวิจัยเอกสารจากการศึกษาค้นคว้าสนธิสัญญาและคำพิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำพิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งวันดาที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานยุงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ และยังศึกษาตำราและบทความต่างๆ ที่วิเคราะห์เกี่ยวกับความผิดฐานยุงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเอกสารดังกล่าวมักอยู่ในรูปแบบของเอกสารภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ผู้เขียนใช้การเขียนในรูปแบบพรรณนาความ เปรียบเทียบและวิเคราะห์หลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับความผิดฐานยุงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เว้นแต่โดยเนื้อความจะแปลความหมายได้เป็นอย่างอื่น

อาชญากรรม (crimes) หมายถึง อาชญากรรมระหว่างประเทศที่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ได้แก่ อาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติและอาชญากรรมสงคราม เป็นต้น

ศาลภายในประเทศ (domestic court) หมายถึง ศาลระดับภายในประเทศที่พิจารณาคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ศาลระหว่างประเทศ (international court) หมายถึง ศาลระดับระหว่างประเทศที่พิจารณาคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ศาลทหารระหว่างประเทศแห่งนูเรมเบิร์ก (International Military Tribunal at Nuremberg หรือ IMT) หมายถึง ศาลทหารระหว่างประเทศที่ก่อตั้งขึ้นโดยสันนิบาตชาติ (the League of Nations) เพื่อดำเนินคดีกับผู้นำนาซีที่กระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

ศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งอดีตยูโกสลาเวีย (International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia หรือ ICTY) หมายถึง ศาลอาญาระหว่างประเทศเพื่อดำเนินคดีต่อบุคคลผู้ต้องรับผิดทางอาญาต่อการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงในดินแดนของอดีตประเทศยูโกสลาเวียตั้งแต่ ค.ศ. 1991 ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 927 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 1993

ศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งรวันดา (International Criminal Tribunal for Rwanda หรือ ICTR) หมายถึง ศาลอาญาระหว่างประเทศเพื่อดำเนินคดีบุคคลที่ต้องรับผิดทางอาญาต่อการทำลายล้างเผ่าพันธุ์และการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงในดินแดนรวันดาและต่อคนชาติรวันดาที่ต้องรับผิดทางอาญาต่อการทำลายล้างเผ่าพันธุ์และการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงในดินแดนข้างเคียงในระหว่างวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1994 และวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 1994 ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 955 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 1994

ศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court หรือ ICC) หมายถึง ศาลอาญาระหว่างประเทศที่ก่อตั้งขึ้นโดยธรรมนูญกรุงโรมแห่งศาลอาญาระหว่างประเทศ ค.ศ. 1998

ศาลพิเศษแห่งเซียร์ราลีโอน (Special Court of Sierra Leone หรือ SCSL) หมายถึง ศาลพิเศษที่ก่อตั้งขึ้นโดยมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 1315 (ค.ศ. 2000)

ศาลพิเศษแห่งเขมรแดง (Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia) หมายถึง ศาลพิเศษในศาลของกัมพูชาเพื่อดำเนินคดีต่ออาชญากรรมที่กระทำลงในช่วงการปกครองของกัมพูชาประชาธิปไตย

อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ. 1948 (Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide หรือ Genocide Convention, 1948) หมายถึง อนุสัญญาระหว่างประเทศที่รับรองโดยมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 260(III) เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 1948

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (The International Covenant on Civil and Political Right, 1966) หมายถึง กติการะหว่างประเทศที่รับรองโดยมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 1966 และใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1976

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ ค.ศ. 1966 (The International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, 1966) หมายถึง อนุสัญญาระหว่างประเทศที่ใช้บังคับเมื่อวันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 1969

อนุสัญญาแห่งยุโรปเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิขั้นพื้นฐาน ค.ศ. 1950 (European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 1950) หมายถึง อนุสัญญาระหว่างประเทศของภูมิภาคยุโรปที่ใช้บังคับเมื่อวันที่ 3 กันยายน ค.ศ. 1953

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการในการทำให้ทราบถึง

1. ความเป็นมาและพัฒนาการของหลักความรับผิดชอบในความผิดฐานยุยงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ในกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ อันเป็นการกระทำ ความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

2. องค์ประกอบที่ใช้ในการพิจารณาความผิดฐานยุยงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์และเงื่อนไขการรับผิดในความผิดฐานดังกล่าว

3. หลักการและแนวทางการพิจารณาที่ศาลอาญาระหว่างประเทศแห่งรวันดาใช้ในการดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานยุยงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์

4. แนวโน้มการพัฒนาหลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาในความผิดฐานยุยงโดยตรงและโดยสาธารณะให้ทำลายล้างเผ่าพันธุ์